

Perspektiva

prospicere = videti, razabrati

Perspektiva je gledište, način gledanja, način razmatranja, shvatanje. (Isti pojam može se tumačiti na više načina, zavisno od perspektive.)

Perspektiva u optici označava pojavu prividnog smanjenja likova i predmeta srazmerno njihovoj udaljenosti od gledaoca.

U umetnosti perspektiva se vezuje za načine predstavljanja prostora i objekata u prostoru, načine predstavljanja 3 dimenzije, na dvodimenzionalnoj ravni.

Tipovi perspektive

- **linearna perspektiva** (smanjivanje objekata kako je udaljenost veća)
- **vertikalna perspektiva** (ono što je dalje je iznad onoga što je bliže)
- **obrnuta perspektiva** (predmeti se sužavaju na delovima koji su bliži umesto obrnuto)
- **vazдушna perspektiva** (gubi se oštrina linije kako se predmet udaljava; tople boje deluju bliže od hladnih – **koloristička perspektiva**)
- **poliperspektiva** (kombinacija više vrsta perspektiva)

U linearnoj perspektivi postoji više načina crtanja predmeta u prostoru:

- bez nedogleda – **izometrijska perspektiva**
- sa jednim nedogledom- **centralna**
- sa dva nedogleda - **ugaona**
- **sa tri nedogleda**

Pri crtanju predmeta u linearnoj perspektivi bitni su:

- linija horizonta
- nedogled (tačka na liniji horizonta u kojoj se linije po dubini sažimaju)
- ortogonalne linije (pomoćne linije koje se sažimaju po dubini u jednoj tački na horizontu)
- transverzalne linije (pomoćne linije paralelne sa horizontom)

Razdvajanje planova u crtežu

- linearnom perspektivom
- vazdušnom perspektivom (tu spada i koloristička perspektiva)
- degradacijom detalja (gubi se količina detalja kako se element kompozicije udaljava)
- različitim kvalitetima likovnih elemenata

Umetnici koje smo pominjali u vezi perspektive i predstavljanja prostora u crtežu:

- slikarstvo drevnog Egipta u vezi vertikalne perspektive
- Andrej Rubljov u vezi obrnute perspektive
- Filipo Bruneleski (Filippo Brunelleschi), Pjetro Peruđino (Pietro Perugino), i Rafael (Raffaello Sanzio da Urbino) u vezi linearne perspektive
- Žorž Sera (Georges Seurat) i Leonardo da Vinči (Leonardo da Vinci) u vezi vazdušne perspektive (u slučaju Leonarda kolorističke)
- Rembrant van Rijn (Rembrandt van Rijn) u vezi degradacije detalja
- Pablo Pikaso (Pablo Picasso) u vezi poliperspektive
- Juri Norštajn (Yuri Norstein), animirani film *Jež u magli*